

HIINA NARRATIIVID SÕJAST UKRAINAS

Hiina narratiivid käsitlevad Ukrainat Venemaa mõjusfääri kuuluvana.

Nii nagu Ukraina vastu peetava kineetilise sõja puhul on Hiina toetus ka infosõjas valikuline ja iseenda huvidest lähtuv, ent võimendab sellegi poolest Venemaa agressiooni mõju ja ulatust.

Hiina meedia NATO-vastane retoorika on viimasel aastal muutunud karmimaks vastusena alliansi tihenened julgeolekukoostööle Aasia ja Vaikse ookeani riikidega.

Hiina käsitleste kohaselt tähendaks Venemaa lüüasaamine Hiina peamise rivaali USA võitu ning tagasilööki Hiina püüdlustele kujundada reeglitel põhinev maailmakord ümber autoritaarseid režiime soosivaks.

Ajast, kui algas Venemaa täiemahuline sissetung Ukrainasse, on Hiina ja Venemaa ideoloogiline ja meediakoostöö muutunud tihedamaks ja fokuseeritumaks. Kahe riigi meediakoostööd koordineeritakse kõige kõrgemal poliitilisel tasandil ning prioriteetseimaks peetakse uudiste edastamise valdkonda, mille üheks väljundiks on Ukraina sõja Venemaale soodsas valguses kuvamine Hiina avalikus informumis. Hoolimata tihenened suhetest ja maailmavaatelistest kooskõlast, aktsepteerib Hiina vaid neid Kremli propaganda narratiive, mis toetavad tema strateegilisi vaateid ja kavatsusi, ega võta omaks teavet, mis tema eesmärkidega ei ühildu. Niiviisi ütlevad Hiina rangelt kontrollitud infoväljas levivad hoolikalt läbimõeldud käsitlused Ukraina sõjast Hiina suhtumise kohta ehk rohkemgi kui riigi juhtkonna reeglina ebamäärase sõnastusega ametlikud poliitilised avaldused.

Strateegilistest narratiividest ehk narratiividest, mis peegeldavad ametivõimude üldisemaid poliitilisi veendumusi ja kaugeleulatuvamaid eesmarke, on Hiinas laialt levinud käsitlus, mille kohaselt Venemaa ei alustanud sõjalist tegevust mitte Ukraina, vaid USA ja tema liitlaste vastu, kes kasutavad Ukrainat vahendina NATO alliansi laiendamiseks ning oma mõjuvõimu suurendamiseks regioonis Venemaa huvide arvelt. Selle järgi oli Venemaa sunnitud alustama nn erioperatsiooni preventiivse meetmena.

Samas võttes käsitletakse Hiina meedias NATO tihenevat julgeolekukoostööd Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega, millele osutab ka viimasel aastal tunduvalt karmistunud NATO-vastane retoorika.

Putin kinnitas oma iga-aastasel pressikonverentsil 2024. aasta detsembris Hiina ajakirjanikule, et Venemaa ja Hiina vahel on pretsedenditu usaldus

Allikas: Cao Yang/Sipa

KASUTATAKSE VENEMAA SÕNAVARA

Hiina nägemuses jaotub võim maailmas vanu tsivilisatsioone esindavate suurriikide vahel, kellel on õigus kujundada väiksemate riikide käekäiku.

Kuigi Hiina ametlikult tunnistas Ukraina iseseisvust ega pea Krimmi ja okupeeritud Ida-Ukraina alasid Venemaa koosseisu kuuluvateks, juhib Hiina tähelepanu Venemaa väidetavatele muredele julgeoleku pärast (samas ignoreerides Ukraina julgeolekuohtusid) ja seab kahtluse alla Ukraina õiguse kuuluda liitudesse, mis kinnitab, et Hiina silmis peab Ukraina kuuluma Venemaa mõjusfääri. Laiemalt on see vaade kooskõlas Hiina Kommunistliku Partei peasekretäri Xi Jinpingi 2023. aastal väljakuulutatud globaalse tsivilisatsioonide initsiatiiviga, mille kohaselt jaotub võim maailmas vanu tsivilisatsioone esindavate suurriikide vahel, kellel on õigus kujundada väiksemate riikide käekäiku.

Ukraina sõja kulgu kajastades kasutab Hiina meedia enamjaolt Venemaa sõnavara, nimetades sõda „kriisiks“ või „küsimuseks“, ei võta fookusesse Venemaa põhjustatud hävitustööd ega mõista Venemaa tegevust hukka. Küll aga kritiseerib Hiina meedia aktiivselt Venemaale kehtestatud rahvusvahelisi sanktsioone.

Soovimata kanda märkimisväärset majanduslikku kahju, järgib Hiina formaalselt sanktsioonide režiimi ja on koguni kehtestanud omapoolseid piiranguid finants- ja ekspordisektoris. Siia alla kuuluvad näiteks piirangud Venemaa ettevõtete Hiina pankadesse tehtavatele rahaülekannetele ning droonide ja nende teatud komponentide

ekspordile. Ent samal ajal kiidab Hiina Venemaa vastutust pisendades ja sanktsioone repressiivse meetmena kujutades vaikimisi ikkagi heaks oma kodanike ja ettevõtete äritegevust Venemaaga. See on viinud lõputute varjatud logistika- ja finantsskeemide loomiseni, võimaldades Venemaa sõjatööstusel ja majandusel püsida sanktsioonide kiuste.

HIINA TOETUS VÕIMALDAB VENEMAAL SANKTSIOONIDE MÕJU LEEVENDADA JA SÕDA JÄTKATA

Strateegilisi narratiive toetavatest taktikalistest narratiividest, mis on sisult ja struktuurilt hehtilised, sisaldavad suures osas valeinfot ja apelleerivad pigem tunnetele kui mõistusele, on Hiinas kajastust leidnud eelkõige need, mis toetavad tänapäeva Hiina poliitilise diskursuse aluseks olevat ideed käimasolevatest „sajandi seni suurimatest muutustest“, mille käigus Hiina tõuseb mandunud USA asemel maailmaliidriks. Sellest ideest lähtuvalt esitleb Hiina ennast õiglase ja vastutustundliku suurvõimuna, kes vastukaaluks Lääne lõhestavale retoorikale kutsub riike panustama „ühise saatusega kogukonna“ ehitamisse, millega on ühel või teisel moel seotud kõik Xi Jinpingi algatatud globaalsed projektid ja initsiatiivid.

Hiina eesmärkidest lähtuvalt ei leia hiinakeelses informatsioonis suuremat kajastust see osa Venemaa propagandast, mis on suunatud kodumaisele auditooriumile ja venekeelsele diasporaale. Kõlapinda ei leia ka Venemaa impeeriumimeelsus ja Nõukogude-nostalgia. Erinevalt Venemaast ei ole Hiina eesmärk Ukrainas olukorda destabiliseerida ning hirmu ja segadust külvata, mistõttu Venemaa taktikalised narratiivid, mis toetavad müüti ukrainlaste russofoobiast ja väidetavatest genotsiidikuritegudest Donbassis ning mille eesmärk on rahvusviha õhutamine, Hiinas enamasti ei ringle.

Küll aga levivad Hiina informatsioonis need taktikalised narratiivid, mis on võimelised kõnetama lisaks Hiina kodumaisele auditooriumile ka globaalse lõuna riikide omi. Samad narratiivid jõuavad populismi ja vandenõuteooriate suhtes vastuvõtlike ühiskonnagruppide kaudu ka lääneriikide informatsioonis. Selles sihtgrupis ei mõisteta Ukrainat hukka mitte niivõrd Venemaale vastuhakkamise eest, kui võrd tema Lääne-suunalise integratsiooni tõttu, mille Hiina käsitluste kohaselt käivitas lääneriikide poolt orkestreeritud Euromaidani liikumine aastatel 2013-2014. Sellesse gruppi kuuluvad taktikalised narratiivid on näiteks, et Lääne abiga seab Ukraina ohtu maailma toiduturvalisuse ja et Ukrainas arendatakse USA rajatud salajastes laborites bioloogilisi relvi. Need narratiivid ei jõua reeglina Hiina kommunistliku partei ametlike väljaannete veergudele, vaid levivad tabloidides ja sotsiaalmeedias, mida Hiina võimud kasutavad rahva seas Lääne-vastaste ja natsionalistlike meeleolude süvendamiseks.

Kuigi suur osa Ukraina sõja teemalisest teabest jõuab Hiina meediakanalitesse Venemaa allikate kaudu, kohendavad tsensorid selle Hiina ametivõimudele meelepäraseks. Näiteks on Hiina tabloidid korduvalt pakkunud Venemaa äärmusideoloogile Aleksandr Duginile platvormi arvamuse avaldamiseks. Samas kustutati tema suhtlusrakenduses Weibo tehtud hiinakeelne postitus, mis lubas rääkida kogu tõe Ukraina kohta, mis andis mõista, et sisu osas on lõppõigus ainult Hiina võimudel.

亚历山大·杜金

24-6-6 11:56 发布于 上海 来自 微博视频号

+关注

亲爱的中国朋友们，大家好！我是亚历山大·杜金，我正式开通了中国的社交媒体账号。

我一直关注着中国网友们的声音，尤其是互联网上关于俄乌冲突的讨论。近期，我注意到有一位中国的“俄罗斯问题专家”，在西方媒体《经济学人》杂志上发表文章，认为俄罗斯必败。俄乌冲突已经持续两年多了，但许多人仍对现状了解不足。

未来，我希望能够与中国的网友们共同探讨，让大家更加了解真实的俄罗斯，更加明白今天世界人民共同反抗以美国为首的霸权主义的重要性。🇷🇺俄罗斯联邦·莫斯科 📺 亚历山大·杜金的微博视频

22

19

35

分享这条博文

Aleksandr Dugini postitus Hiina suhtlusrakenduses Weibo, mis Hiina tsensorite tõttu peatselt eemaldatai

Allikas: Weibo

VENEMAA JUTTU EDASTATAKSE VALIKULISELT

Erandeid ei tehta kellelegi. Väga kõnekas näide on Vladimir Putini 2023. aasta oktoobris „Vööndi ja tee“ foorumi eel Hiina kesktelevisioonile antud intervjuu. Hiina meedial kanalid edastasid intervjuust vaid seda osa, kus Putin rääkis oma heast läbisaamisest Xi Jinpingiga ja rõhutas vajadust lõpetada USA hegemoonia, samas kui kõik Ukraina sõtta puutuv oli välja lõigatud.

Alates täiemahulise sõja algusest on hiina- ja ingliskeelses inforuumi aeg-ajalt jõudnud Hiina õpetlaste ja mõttekodalaste Venemaa suhtes kriitilised sõnavõtted. Nende autorid püüavad distantseeruda Kremli jõhkratest meetoditest ja kinnitada, et Hiina ei soovi seada ohtu suhete parandamist Euroopaga, või koguni hoiatavad riskide eest, millega Hiina võib silmitsi seista, kui tema sõltuvus Venemaa ressurssidest süveneb. Siiski ei ole ka tunnustatud ekspertide sellistel arvamustel mõju Hiina Kommunistliku Partei juhtkonnas tehtavatele otsustele ja need on pigem mõeldud Hiina-Venemaa suhetest eksitava mulje jätmiseks.

Suure tõenäosusega püüab Hiina ka edaspidi takistada Venemaa lüüasaamist.

Rahuarbastava riigi kuvandi hoidmiseks soovib Hiina juhtkond teadlikult hägustada seoseid Venemaa agressiooniga Ukraina vastu, mis siiski ei tähenda Hiina neutraalset positsiooni, nagu seda ametlikult väidetakse. Tõsiasi, et Ukrainas käimasolevat sõda käsitletakse Hiinas eranditult USA ja tema liitlaste tegevuse tagajärjena, osutab, et suure tõenäosusega püüab Hiina erinevate vahenditega ka edaspidi takistada Venemaa lüüasaamist, kuna see tähendaks Hiina jaoks tema peamise rivaali USA võitu ja tagasilööki Hiina püüdlustele reeglil põhinev maailmakord autoritaarseid režiime soosivaks ümber kujundada.

Hiinas levivad Ukraina sõja narratiivid kinnitavad ühtlasi, et Ukrainat ei peeta tõeliselt suveräänseks riigiks, kes on võimeline tegema iseseisvaid poliitilisi otsuseid, vaid kõigest etturiks suurte tegijate mängus. On väga vähe tõenäoline, et Hiina suhtumine oleks erinev, kui Ukraina asemel oleks Eesti.